

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. spalio 15 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose — Direktyva 2010/64/ES — Teisė į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese — Proceso kalba — Baudžiamasis įsakymas, kuriuo paskirta bauda — Galimybė prieštaravimą pareikšti kita nei proceso kalba — Direktyva 2012/13/ES — Teisė į informaciją baudžiamajame procese — Teisė būti informuotam apie pareikštus kaltinimus — Baudžiamojo įsakymo įteikimas — Būdai — Privalomas kaltinamojo įgaliotinio skyrimas — Prieštaravimo pateikimo terminas, skaičiuojamas nuo dokumentų įteikimo įgaliotiniui“

Byloje C-216/14

dėl *Amtsgericht Laufen* (Vokietija) 2014 m. balandžio 22 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2014 m. balandžio 30 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą baudžiamajoje byloje prieš

Gavril Covaci

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro pirmosios kolegijos pirmininko pareigas einantis teismo pirmininko pavaduotojas A. Tizzano (pranešėjas), teisėjai F. Biltgen, A. Borg Barthet, M. Berger ir S. Rodin,

generalinis advokatas Y. Bot,

posėdžio sekretorius K. Malacek, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2015 m. kovo 19 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- G. Covaci, atstovaujamo advokatų U. Krause ir S. Ryfisch,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir J. Kemper,
- Graikijos vyriausybės, atstovaujamos K. Georgiadis ir S. Lekkou,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos D. Colas ir F.-X. Bréchet,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* M. Salvatorelli,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos G. Eberhard,

* Proceso kalba: vokiečių.

— Europos Komisijos, atstovaujamos W. Bogensberger ir R. Troosters,
susipažinęs su 2015 m. gegužės 7 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/64/ES dėl teisės į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese (OL L 280, p. 1) 1 straipsnio 2 dalies ir 2 straipsnio 1 ir 8 dalių, taip pat 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/13/ES dėl teisės į informaciją baudžiamajame procese (OL L 142, p. 1) 2 straipsnio, 3 straipsnio 1 dalies c punkto ir 6 straipsnio 1 ir 3 dalių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant baudžiamąją bylą prieš G. Covaci dėl jo padarytų nusikalstamų veikų, susijusių su kelių transporto eismo saugumu.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2010/64

- 3 Direktyvos 2010/64 12, 17 ir 27 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(12) Ši direktyva <...> nustato bendras būtinausias taisykles, taikomas vertimui žodžiu ir raštu baudžiamajame procese, siekiant gerinti abipusį pasitikėjimą tarp valstybių narių.

<...>

(17) Šia direktyva turėtų būti užtikrinta, kad būtų teikiama nemokama ir adekvati lingvistinė [kalbinė] pagalba, kurios dėka [siekiant, kad] įtariamieji ir kaltinamieji, nekalbantys baudžiamojo proceso kalba ar jos nesuprantantys, galėtų visapusiškai pasinaudoti teise į gynybą ir užtikrinančia teisingą procesą [ir kad būtų užtikrintas teisingas procesas].

<...>

(27) Pareiga rūpintis įtariamaisiais ar kaltinamaisiais, kurių padėtis yra potencialiai blogesnė, ypač dėl to, kad jie turi fizinių sutrikimų, turinčių įtakos jų gebėjimui veiksmingai bendrauti, prisideda prie tinkamo teisingumo vykdymo. Todėl baudžiamojo persekiojimo, teisėsaugos bei teisminės institucijos turėtų užtikrinti, kad tokie asmenys galėtų veiksmingai pasinaudoti šioje direktyvoje numatytomis teisėmis, pavyzdžiui, atsižvelgdamos į galimą pažeidžiamumą, turintį įtakos jų gebėjimui suprasti procesą bei būti suprastiems, ir imdamosi tinkamų veiksmų toms teisėms užtikrinti.“

- 4 Šios direktyvos 1 straipsnio „Tikslas ir taikymo sritis“ 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Šia direktyva nustatomos taisyklės, susijusios su teise į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese <...>

2. 1 dalyje nurodyta teisė taikoma asmenims nuo tada, kai valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos, atsiųsdamos oficialų pranešimą ar kitaip praneša jiems, kad jie įtariamai arba kaltinami padarę nusikalstamą veiką, iki proceso pabaigos, tai yra iki galutinio klausimo, ar jie padarę nusikalstamą veiką, išsprendimo, įskaitant, jei taikoma, baudmės paskyrimą ir su bet koku apeliaciniu skundu susijusio sprendimo priėmimą.“

5 Šios direktyvos 2 straipsnyje „Teisė į vertimo žodžiu paslaugas“ nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamiesiems ar kaltinamiesiems, kurie nekalba atitinkamo baudžiamojo proceso kalba arba jos nesupranta, būtų nedelsiant verčiama žodžiu baudžiamojo proceso metu ikiteisminio tyrimo ir teisminėse institucijose, įskaitant per policijos apklausą, visus teismo posėdžius ir visus būtinus tarpinius posėdžius.

2. Valstybės narės užtikrina, kad, jeigu tai būtina teisingam procesui apsaugoti [užtikrinti], įtariamųjų ar kaltinamųjų asmenų ir jų gynėjo bendravimas, tiesiogiai susijęs su bet kokia proceso metu atlikta apklausa ar posėdžiu davimu [posėdžiu] arba su skundo įteikimu ar kitais procesiniais reikalavimais, būtų verčiamas žodžiu.

3. Teisė į vertimo žodžiu paslaugas pagal 1 ir 2 dalis apima tinkamą pagalbą kalbos arba klausos sutrikimų turintiems asmenims.

<...>

8. Vertimo žodžiu paslaugos, teikiamos remiantis šio straipsnio nuostatomis, turi būti pakankamai kokybiškos, kad būtų užtikrintas teisingas procesas, ypač užtikrinant, kad įtariamieji ar kaltinamieji būtų supažindinti su jiems iškelta byla [pareikštais kaltinimais] ir galėtų pasinaudoti teise į gynybą.“

6 Minėtos direktyvos 3 straipsnis „Teisė gauti esminių dokumentų vertimą raštu“ suformuluotas taip:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamiesiems arba kaltinamiesiems, kurie nesupranta atitinkamo baudžiamojo proceso kalbos, per protingą laikotarpį būtų raštu išversti visi esminiai dokumentai, siekiant užtikrinti, kad jie galėtų pasinaudoti teise į gynybą ir apsaugoti [užtikrinti] teisingą procesą.

2. Esminiams dokumentams priskiriami visi sprendimai, kuriais asmeniui atimama laisvė, visi kaltinimai arba kaltinamieji aktai ir visi teismo sprendimai.

3. Kompetentingos valdžios institucijos kiekvienu atskiru atveju nusprendžia, ar bet kuris kitas dokumentas yra esminis. <...>

<...>“

Direktyva 2012/13

7 Direktyvos 2012/13 27 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„asmeniui, įtariamam arba kaltinamam įvykdžius nusikalstamą veiką, turėtų būti suteikiama visa informacija apie kaltinimus, kuri jam reikalinga pasiruošti gynybai ir kuri užtikrina teisingą teismo procesą“.

8 Šios direktyvos 1 straipsnyje „Dalykas“ nustatyta:

„Šia direktyva nustatomos taisyklės, susijusios su įtariamųjų ar kaltinamųjų teise į informaciją apie jų teisės baudžiamajame procese ir apie jiems pareikštus kaltinimus <...>“

- 9 Minėtos direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje šios direktyvos taikymo sritis apibrėžta taip:

„Ši direktyva taikoma nuo momento, kai valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos praneša asmenims, kad jie įtariamai arba kaltinami padarę nusikalstamą veiką, iki proceso pabaigos, t. y. iki bus galutinai išspręstas klausimas, ar įtariamasis arba kaltinamasis įvykdė nusikalstamą veiką, įskaitant, jei taikoma, nuteisimą ir sprendimo dėl apeliacinio skundo priėmimą.“

- 10 Tos pačios direktyvos 3 straipsnio „Teisė į informaciją apie teises“ 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad įtariamiesiems arba kaltinamiesiems nedelsiant būtų pateikta informacija bent apie šias pagal nacionalinę teisę taikomas procesines teises, kad tomis teisėmis būtų galima veiksmingai pasinaudoti:

<...>

- c) teisę būti informuotam apie kaltinimus pagal 6 straipsnį;

<...>“

- 11 Direktyvos 2012/13 6 straipsnyje „Teisė į informaciją apie kaltinimus“ nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamiesiems arba kaltinamiesiems būtų pateikta informacija apie nusikalstamą veiką, kurios įvykdymu jie yra įtariamai arba kaltinami. Ta informacija suteikiama nedelsiant ir yra tiek išsami, kiek tai yra būtina užtikrinti teisingą procesą ir veiksmingą naudojimąsi teise į gynybą.

2. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji arba kaltinamieji, kurie yra suimti arba sulaikyti, būtų informuoti apie jų suėmimo arba sulaikymo priežastis, įskaitant nusikalstamą veiką, kurios įvykdymu jie yra įtariamai ar jiems pareikšti kaltinimai dėl jos įvykdymo.

3. Valstybės narės užtikrina, kad ne vėliau kaip iki kaltinimų esmės perdavimo teismui [vėliausiai tada, kai teismui perduodama spręsti dėl kaltinimų pagrįstumo,] būtų suteikta išsami informacija apie kaltinimą, įskaitant nusikalstamos veikos pobūdį ir teisinį kvalifikavimą bei kaltinamųjų [kaltinamojo] dalyvavimo vykdant tą nusikalstamą veiką pobūdį.

4. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji arba kaltinamieji būtų nedelsiant informuoti apie bet kokius informacijos, pateiktos pagal šį straipsnį, pasikeitimus, kai tai yra būtina užtikrinti teisingą procesą.“

Vokietijos teisė

- 12 Teismų santvarkos įstatymo (*Gerichtsverfassungsgesetz*, toliau – GVG) 184 straipsnyje nustatyta:

„Teismo procesas vyksta vokiečių kalba <...>“

- 13 GVG 187 straipsnyje, iš dalies pakeistame perkėlus į nacionalinę teisę direktyvas 2010/64 ir 2012/13, nustatyta:

„1) Kaltinamajam arba nuteistajam, kuris nemoka vokiečių kalbos arba turi klausos ar kalbos negalią, teismas paskiria vertėją žodžiu arba raštu, jeigu to reikia jo procesinėms teisėms įgyvendinti. Teismas kaltinamąjį jo suprantama kalba informuoja apie tai, kad šis per visą baudžiamąjį procesą gali neatlygintinai naudotis vertėjo žodžiu arba raštu paslaugomis.

2) Įgyvendinant kaltinamojo, kuris nemoka vokiečių kalbos, procesines teises, paprastai reikia raštu išversti nurodymus dėl laisvės apribojimo ir kaltinamuosius aktus, teismo baudžiamuosius įsakymus ir neįsiteisėjusius nuosprendžius <...>“

- 14 Baudžiamojo proceso kodekso (*Strafprozessordnung*, toliau – *StPO*) 132 straipsnio, susijusio su užstato nustatymu ir įgaliojimo priimti įteikiamus dokumentus skyrimu, 1 dalyje nustatyta:

„Jei kaltinamasis, kuris rimtai įtariamas padaręs nusikalstamą veiką, šio įstatymo galiojimo teritorijoje neturi nuolatinės ar laikinos gyvenamosios vietos, tačiau neįvykdytos suėmimo skyrimo sąlygos, siekiant užtikrinti baudžiamojo proceso eigą kaltinamajam gali būti nurodyta:

1. sumokėti tinkamo dydžio užstatą už tikėtiną piniginę baudą ir proceso išlaidas ir
2. įgalioti kompetentingo teismo veiklos teritorijoje gyvenantį asmenį priimti įteikiamus dokumentus.“

- 15 *StPO* 410 straipsnyje, kuriame reglamentuojamas teismo baudžiamojo įsakymo apskundimas (prieštaravimas) ir jo įsiteisėjimas, nustatyta:

„1. Įtariamasis per dvi savaites nuo teismo baudžiamojo įsakymo įteikimo gali šį įsakymą priėmusiam teismui raštu arba kanceliarijoje surašant protokolą pateikti prieštaravimą dėl šio įsakymo. <...>

2. Prieštaravimas gali būti pateikiamas dėl kelių kaltinimų.

3. Jei per nustatytą terminą prieštaravimas dėl teismo baudžiamojo įsakymo priėmimo nepateikiamas, šis įsakymas įgyja įsiteisėjusio nuosprendžio galią.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 16 2014 m. sausio 25 d. Vokietijos Federacinės Respublikos teritorijoje policijos pareigūnams atlikus patikrinimą buvo nustatyta, kad Rumunijos pilietis G. Covaci vairavo transporto priemonę neturėdamas galiojančios privalomojo vairuotojų civilinės atsakomybės draudimo sutarties ir kad pateiktas draudimo liudijimas (žalioji kortelė) buvo suklastotas.

- 17 Padedant vertėjui G. Covaci dėl šių aplinkybių buvo apklaustas policijoje.

- 18 Policijoje G. Covaci, Vokietijos įstatymo galiojimo teritorijoje neturintis nuolatinės ar laikinos gyvenamosios vietos, trims *Amtsgericht Laufen* (Laufeno apylinkės teismas (Vokietija)) pareigūnams suteikė neatšaukiamą rašytinį rumunų kalba suformuluotą įgaliojimą priimti įteikiamus dokumentus. Šiame įgaliojime buvo nurodyta, kad apskundimo terminų eiga prasideda nuo dokumentų įteikimo įgaliojiniams dienos.

- 19 Užbaigusi tyrimą *Staatsanwaltschaft Traunstein* (Traunšteino prokuratūra) 2014 m. kovo 18 d. paprašė *Amtsgericht Laufen* dėl G. Covaci priimti teismo baudžiamąjį įsakymą ir skirti jam baudą.

- 20 Teismo baudžiamojo įsakymo priėmimo procedūra – tai supaprastintas baudžiamasis procesas, nerengiant teismo posėdžio ar teisminių ginčų. Šis įsakymas, kurį prokuratūros prašymu priima teismas dėl nesunkių baudžiamųjų nusizengimų, yra laikinasis sprendimas. Pagal *StPO* 410 straipsnį jis įsiteisėja praėjus dviejų savaitių terminui prieštaravimui pateikti, kuris pradedamas skaičiuoti nuo minėto įsakymo įteikimo, prareikęs – kaltinamojo įgaliojimiems asmenims, dienos. Per nurodytą terminą pateikus prieštaravimą dėl minėto įsakymo gali būti surengtas teismo posėdis. Teismo posėdis rengiamas prieštaravimą dėl baudžiamojo įsakymo pateikus minėtą įsakymą priėmusiam teismui raštu arba kanceliarijoje surašant protokolą.

- 21 Nagrinėjamu atveju *Staatsanwaltschaft Traunstein* pareikalavo, kad teismo baudžiamasis įsakymas būtų įteiktas G. Covaci per jo įgaliotus asmenis ir kad galimos rašytinės pastabos, įskaitant suinteresuotojo asmens prieštaravimą dėl šio įsakymo, būtų surašytos vokiečių kalba.
- 22 Pirma, gavusiam prašymą išduoti teismo baudžiamąjį įsakymą pagrindinėje byloje *Amtsgericht Laufen* kyla klausimas dėl to, ar pareiga prieštaravimą dėl teismo baudžiamąjo įsakymo pateikti vokiečių kalba, nustatyta GVG 184 straipsnyje, atitinka Direktyvos 2010/64 nuostatas, pagal kurias vykstant baudžiamajam procesui kaltinamiesiems numatyta nemokama kalbinė pagalba.
- 23 Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja dėl minėto teismo baudžiamąjo įsakymo įteikimo tvarkos suderinamumo su Direktyva 2012/13, pirmiausia jos 6 straipsniu, pagal kurį valstybėms narėms nustatytas reikalavimas užtikrinti, kad vėliausiai tada, kai teismui perduodama spresti dėl kaltinimų pagrįstumo, būtų suteikta išsami informacija apie kaltinimą.
- 24 Šiomis aplinkybėmis *Amtsgericht Laufen* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar Direktyvos 2010/64 1 straipsnio 2 dalis ir 2 straipsnio 1 ir 8 dalys aiškintinos taip, kad joms prieštarauja teismo nurodymas, pagal kurį taikant [GVG] 184 straipsnį reikalaujama, kad kaltinamieji skundus pateiktų tik teismo proceso kalba, šiuo atveju – vokiečių kalba, priešingu atveju jie būtų atmesti kaip nepriimtini?
2. Ar Direktyvos 2012/13 2 straipsnis, 3 straipsnio 1 dalies c punktas ir 6 straipsnio 1 ir 3 dalys aiškintini kaip neleidžiantys įpareigoti kaltinamojo paskirti įgaliotinį įteikiamiems dokumentams priimti, jeigu apskundimo termino eiga prasideda jau nuo dokumentų įteikimo įgaliotiniui, ir galiausiai neturi reikšmės, ar kaltinamasis apskritai žino apie kaltinimą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 25 Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2010/64 1–3 straipsniai aiškintini taip, kad pagal juos draudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos asmeniui, dėl kurio priimtas teismo baudžiamasis įsakymas, prieštaravimą raštu dėl šio įsakymo leidžiama pateikti tik proceso kalba, nors šis asmuo jos nemoka.
- 26 Siekiant atsakyti į šį klausimą pažymėtina, kad Direktyvos 2010/64 1 straipsnio 1 dalyje numatyta teisė į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese. Be to, šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad ši teisė taikoma asmenims nuo tada, kai valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos atsiųsdamos oficialų pranešimą ar kitaip praneša jiems, kad jie įtariami arba kaltinami padarę nusikalstamą veiką, iki proceso pabaigos, tai yra iki galutinio klausimo, ar jie padarė nusikalstamą veiką, išsprendimo, įskaitant, jei taikoma, bausmės paskyrimą ir su bet koku apeliaciniu skundu susijusio sprendimo priėmimą.
- 27 Vadinasi, asmens, kaip antai G. Covaci, kuris nori pareikšti prieštaravimą dėl neįsiteisėjusio teismo baudžiamąjo įsakymo, situacija aiškiai patenka į šios direktyvos taikymo sritį, todėl šis asmuo turi turėti galimybę pasinaudoti minėta direktyva užtikrinama teise į vertimą žodžiu ir raštu.
- 28 Kalbant apie tai, ar asmuo, esantis tokioje kaip G. Covaci situacijoje, gali remtis šia teise siekdamas pareikšti prieštaravimą dėl tokio baudžiamąjo įsakymo kita nei kompetentingo nacionalinio teismo proceso kalba, reikia remtis Direktyvos 2010/64 2 ir 3 straipsniais. Šiuose straipsniuose iš tiesų

atitinkamai reglamentuojama teisė į vertimą žodžiu ir teisė gauti esminių dokumentų vertimą raštu, kitaip tariant, du minėtos direktyvos 1 straipsnyje ir net pačiame direktyvos pavadinime numatytos teisės aspektai.

- 29 Šiuo klausimu primintina, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, aiškinant Sąjungos teisės nuostatą, reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kurio dalį ji sudaro, tikslus (Sprendimo *Rosselle*, C-65/14, EU:C:2015:339, 43 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).
- 30 Dėl Direktyvos 2010/64 2 straipsnio, kuriame reglamentuojama teisė į vertimą žodžiu, pažymėtina, kad vien iš šio straipsnio teksto matyti, kad jis, priešingai nei su esminių dokumentų vertimu raštu susijęs šios direktyvos 3 straipsnis, taikytinas žodinių pareiškimų vertimui žodžiu.
- 31 Tad pagal šios direktyvos 2 straipsnio 1 ir 3 dalis teisė į vertimą žodžiu gali pasinaudoti tik įtariamieji arba kaltinamieji, kurie negali kalbėti proceso kalba, nesvarbu, ar dėl to, kad jos nemoka ar nesupranta, ar dėl to, kad turi kalbos arba klausos sutrikimų.
- 32 Būtent todėl Direktyvos 2010/64 2 straipsnio 1 ir 2 dalyse, kuriose vardinamos aplinkybės, kuriomis įtariamiesiems arba kaltinamiesiems turi būti užtikrintos vertimo žodžiu paslaugos, nurodytos, nors ir neišsamiai, tik situacijos, susijusios su žodiniu bendravimu, kaip antai policijos apklausa, visi teismo posėdžiai ir visi būtini tarpiniai posėdžiai, taip pat įtariamojo ar kaltinamojo bendravimas su gynėju, tiesiogiai susijęs su bet kokia proceso metu atlikta apklausa ar posėdžiu, arba su skundo įteikimu ar kitais procesiniais reikalavimais.
- 33 Kitaip tariant, kad būtų užtikrintas teisingas procesas ir kad atitinkamas asmuo galėtų pasinaudoti savo teise į gynybą, pagal šią nuostatą numatyta, kad kai, pavyzdžiui, per baudžiamąjį procesą šis asmuo turi padaryti žodinius pareiškimus tiesiogiai kompetentingiems teismams arba savo gynėjui, jam būtų leidžiama tai padaryti savo kalba.
- 34 Tokią išvadą patvirtina Direktyva 2010/64 siekiami tikslai.
- 35 Šiuo klausimu primintina, kad ši direktyva priimta remiantis SESV 82 straipsnio 2 dalies antros pastraipos b punktu, pagal kurį, jei reikia nuosprendžių ir teismo sprendimų tarpusavio pripažinimui ir policijos ir teisminei bendradarbiavimui tarpvalstybinio pobūdžio baudžiamosiose bylose palengvinti, Europos Parlamentas ir Taryba gali nustatyti minimalias taisykles, susijusias su asmenų teisėmis baudžiamajame procese.
- 36 Tad pagal Direktyvos 2010/64 12 konstatuojamąją dalį būtent siekiant gerinti abipusį pasitikėjimą tarp valstybių narių ši direktyva nustato bendras minimalias taisykles, taikomas vertimui žodžiu ir raštu baudžiamajame procese.
- 37 Pagal minėtos direktyvos 17 konstatuojamąją dalį šiomis taisyklėmis turėtų būti užtikrinta, kad būtų teikiama nemokama ir adekvati kalbinė pagalba, siekiant, kad įtariamieji ir kaltinamieji, nekalbantys baudžiamąjo proceso kalba ar jos nesuprantantys, galėtų visapusiškai pasinaudoti teise į gynybą, ir kad būtų garantuotas teisingas procesas.
- 38 Tačiau, reikalaujant, kad valstybės narės ne tik leistų atitinkamiems asmenims būti visiškai jų kalba informuotiems apie jiems iškeltus kaltinimus ir pateikti savo paaiškinimų dėl šių kaltinimų, bet ir sistemingai užtikrintų visų atitinkamo asmens skundų dėl jo atžvilgiu priimto teismo sprendimo vertimą, kaip, be kita ko, teigia G. Covaci ir Vokietijos vyriausybė, būtų viršyti pačia Direktyva 2010/64 siekiami tikslai.

- 39 Iš tikrųjų, kaip matyti ir iš Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) praktikos, siekiant laikytis teisingo proceso reikalavimų pakanka užtikrinti, kad kaltinamasis žinotų, kuo yra kaltinamas, ir galėtų gintis, ir nereikalaujama kiekvieno dokumentinio įrodymo ar oficialaus bylos dokumento vertimo raštu (1989 m. gruodžio 19 d. EŽTT sprendimo *Kamasinski prieš Austriją*, A serija, Nr. 168, 74 punktas).
- 40 Tad Direktyvos 2010/64 2 straipsnyje numatyta teise į vertimo žodžiu paslaugas siekiama užtikrinti, kad vertėjas išverstų įtariamųjų arba kaltinamųjų ikiteisminio tyrimo institucijoms ar teismui arba prireikus gynėjams išsakytus pareiškimus, bet ne visus įtariamųjų ar kaltinamųjų pateiktus aktus.
- 41 Kalbant apie situaciją pagrindinėje byloje, pažymėtina, kad, kaip matyti iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos, pagal Vokietijos teisę baudžiamasis įsakymas priimamas pagal *sui generis* procedūrą. Iš tikrųjų pagal šią procedūrą vienintelė galimybė kaltinamajam dalyvauti teisiniuose ginčiuose, kai jis gali visiškai įgyvendinti savo teisę būti išklašytas, yra pateikti prieštaravimą dėl šio įsakymo. Šis prieštaravimas, kuris gali būti pateiktas raštu arba pareikštas žodžiu tiesiogiai kompetentingo teismo kanceliarijai (tokiu atveju jis neprivalo būti motyvuotas), turi būti pateiktas per itin trumpą dviejų savaitių terminą, skaičiuojamą nuo minėto įsakymo įteikimo, ir nereikalaujama, kad jį pateikiant dalyvautų advokatas, nes kaltinamasis gali jį pateikti pats.
- 42 Šiomis aplinkybėmis Direktyvos 2010/64 2 straipsniu asmeniui, kuris yra tokioje situacijoje, kaip G. Covaci, garantuojama galimybė pasinaudoti nemokama vertimo žodžiu paslauga, jeigu šis asmuo kompetentingo teismo kanceliarijoje pats žodžiu pareiškia prieštaravimą dėl jo atžvilgiu priimto baudžiamojo įsakymo, o dėl to prieštaravimo surašomas protokolas, arba, jeigu jis pateikia prieštaravimą raštu, garantuojama galimybė pasinaudoti gynėjo, kuris parengia atitinkamą dokumentą proceso kalba, pagalba.
- 43 Kalbant apie klausimą, ar pagal Direktyvos 2010/64 3 straipsnį, reglamentuojantį teisę gauti esminių dokumentų vertimą raštu, asmeniui, kaip antai esančiam G. Covaci situacijoje, norinčiam raštu pateikti prieštaravimą dėl baudžiamojo įsakymo be gynėjo pagalbos, suteikiama galimybė pasinaudoti vertimo paslaugomis, pažymėtina, kad iš šios nuostatos teksto matyti, kad ši teisė suteikta siekiant užtikrinti, kad atitinkami asmenys galėtų pasinaudoti savo teise į gynybą ir kad būtų užtikrintas teisingas teismo procesas.
- 44 Darytina išvada, kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 57 punkte, kad šiuo 3 straipsniu reglamentuojamas tik kompetentingų institucijų proceso kalba parengtų esminių dokumentų vertimas į kaltinamojo suprantamą kalbą.
- 45 Tokį aiškinimą, be kita ko, patvirtina, pirma, Direktyvos 2010/64 3 straipsnio 2 dalyje pateiktas dokumentų, kurie pripažintini esminiais, dėl ko juos būtina išvesti, sąrašas. Šiame sąrašė iš tiesų išvardyti, nors ir neišsamiai, visi sprendimai, kuriais asmeniui atimama laisvė, visi kaltinimai arba kaltinamieji aktai ir visi teismo sprendimai.
- 46 Antra, tokį aiškinimą taip pat pagrindžia tai, kad šios direktyvos 3 straipsnyje numatyta teise į vertimą, kaip matyti iš šio straipsnio 4 dalies, siekiama, kad „įtariamie[ji] ar kaltinamie[ji] žino[tų] apie jiems iškeltą bylą [pareikštus kaltinimus]“.
- 47 Darytina išvada, kad Direktyvos 2010/64 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta teisė į vertimą iš principo neapima dokumento, kaip antai prieštaravimo dėl baudžiamojo įsakymo, atitinkamo asmens parengto jam žinoma, bet ne proceso kalba, vertimo raštu į proceso kalbą.
- 48 Todėl Direktyvoje 2010/64 nustatytos tik minimalios taisyklės, o valstybėms narėms, kaip numatyta jos 32 konstatuojamojoje dalyje, paliekama galimybė išplėsti pagal šią direktyvą nustatytas teises, siekiant užtikrinti aukštesnio lygio apsaugą, įskaitant tuos atvejus, kurie nėra aiškiai nurodyti šioje direktyvoje.

- 49 Be to, pažymėtina, kad Direktyvos 2010/64 3 straipsnio 3 dalyje kompetentingoms institucijoms aiškiai leidžiama kiekvienu konkrečiu atveju spręsti, ar bet kuris kitas, šios direktyvos 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse nenumatytas, dokumentas yra esminis, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.
- 50 Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas, be kita ko, į baudžiamojo įsakymo priėmimo procedūros pagrindinėje byloje ypatumus, nurodytus šio sprendimo 40 punkte, ir į jo nagrinėjamos bylos ypatumus, turi nuspręsti, ar raštu pateiktas prieštaravimas dėl baudžiamojo įsakymo turi būti pripažintinas esminiu dokumentu, kurio vertimas būtinas.
- 51 Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad į pirmąją klausimą reikia atsakyti taip: Direktyvos 2010/64 1–3 straipsniai aiškintini taip, kad pagal juos nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos baudžiamajame procese asmeniui, dėl kurio priimtas teismo baudžiamasis įsakymas, prieštaravimą raštu dėl šio įsakymo leidžiama pateikti tik proceso kalba, nors šis asmuo jos nemoka, jeigu, vadovaudamasi šios direktyvos 3 straipsnio 3 dalimi, kompetentingos institucijos, atsižvelgdamos į atitinkamą procesą ir bylos aplinkybes, nemano, kad toks prieštaravimas yra esminis dokumentas.

Dėl antrojo klausimo

- 52 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2012/13 2 straipsnis, 3 straipsnio 1 dalies c punktas ir 6 straipsnio 1 ir 3 dalys aiškintini taip, kad joms prieštarauja valstybės narės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos valstybėje narėje negyvenantis kaltinamasis įpareigojamas baudžiamajame procese paskirti įgaliotinį, kuriam būtų įteiktas dėl jo priimtas baudžiamasis įsakymas, jeigu prieštaravimo dėl šio įsakymo pateikimo termino eiga prasideda nuo jo įteikimo minėtam įgaliotiniui.
- 53 Siekiant atsakyti į šį klausimą, pažymėtina, kad Direktyvos 2012/12 1 straipsnyje numatyta įtariamųjų ar kaltinamųjų teisė į informaciją apie jų teises baudžiamajame procese ir apie jiems pareikštus kaltinimus.
- 54 Kaip matyti iš kartu taikomų šios direktyvos 3 ir 6 straipsnių, jos 1 straipsnyje įtvirtinta teisė apima mažiausiai dvi skirtingas teises.
- 55 Pirma, pagal Direktyvos 2012/13 3 straipsnį įtariamiesiems arba kaltinamiesiems nedelsiant turi būti pateikta informacija bent apie tokias procesines teises, kurių sąrašas pateiktas šioje nuostatoje ir apima teisę turėti advokatą, teisę gauti nemokamas teises konsultacijas ir tokių konsultacijų gavimo sąlygas, teisę būti informuotam apie kaltinimus, teisę į vertimą žodžiu ir raštu ir teisę neduoti parodymų.
- 56 Antra, šios direktyvos 6 straipsnyje apibrėžta teisė būti informuotam apie kaltinimus.
- 57 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konkrečiai klausia apie šios teisės apimtį, tad reikia patikrinti, ar šią teisę apibrėžiantis Direktyvos 2012/13 6 straipsnis taikytinas specialioje baudžiamojo įsakymo priėmimo procedūroje, kaip antai nagrinėjamoje pagrindinėje byloje.
- 58 Šiuo klausimu pažymėtina, kad pagal Direktyvos 2012/13 2 straipsnį ji taikytina nuo momento, kai valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos praneša asmenims, kad jie įtariamai arba kaltinami padarę nusikalstamą veiką, iki proceso pabaigos, t. y. iki bus galutinai išspręstas klausimas, ar įtariamasis arba kaltinamasis įvykdė nusikalstamą veiką, įskaitant, jei taikoma, nuteisimą ir sprendimo dėl apeliacinio skundo priėmimą.

- 59 Vadinasi, kadangi, kaip konstatuota šio sprendimo 27 punkte, baudžiamasis įsakymas, kurį buvo reikalaujama priimti dėl G. Covaci, neišiteisėja, kol nepasibaigia terminas prieštaravimui dėl jo pareikšti, asmens, kaip antai G. Covaci, situacija akivaizdžiai patenka į Direktyvos 2012/13 taikymo sritį, tad suinteresuotajam asmeniui turi būti suteikta galimybė pasinaudoti teise būti informuotam apie jam pareikštą kaltinimą bet kuriame proceso etape.
- 60 Nors tiesa, kad dėl trumpesnės ir supaprastintos procedūros baudžiamasis įsakymas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, įteikiamas tik po to, kai teismas priima sprendimą dėl kaltinimų pagrįstumo, šiame baudžiamajame įsakyme teismas priima tik laikiną sprendimą, o jį įteikus kaltinamajam suteikiama pirma galimybė susipažinti su jam pareikštais kaltinimais. Tai patvirtina ir tai, kad šis asmuo paskui gali pateikti ne skundą dėl šio įsakymo kitam teismui, bet prieštaravimą, o jį pateikus jam tame pačiame teisme suteikiama galimybė dalyvauti įprastiniame rungimosi procese, per kurį jis gali visiškai naudotis teise į gynybą ir po kurio šis teismas priima naują sprendimą dėl jam pareikštų kaltinimų pagrįstumo.
- 61 Todėl pagal Direktyvos 2012/13 6 straipsnį baudžiamojo įsakymo įteikimas turi būti pripažintas viena iš pranešimo apie atitinkamam asmeniui pareikštus kaltinimus forma, tad jis privalo atitikti šiame straipsnyje nustatytus reikalavimus.
- 62 Kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 105 punkte, Direktyvoje 2012/13 nereglamentuojamas pranešimo apie kaltinimą, numatytą jos 6 straipsnyje, būdų klausimas.
- 63 Vis dėlto šiais būdais neturėtų būti pažeistas, be kita ko, direktyvos 6 straipsnyje numatytas tikslas, būtent kad, kaip numatyta minėtos direktyvos 27 konstatuojamojoje dalyje, asmeniui, įtariamam arba kaltinamam padarius nusikalstamą veiką, būtų leista pasiruošti gynybai ir kad būtų užtikrintas teisingas teismo procesas.
- 64 Tačiau iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamame nacionalinės teisės akte numatyta, jog baudžiamasis įsakymas įteikiamas kaltinamojo asmens įgaliotiniui, o kaltinamajam numatytas dviejų savaičių terminas, per kurį jis gali pareikšti prieštaravimą dėl šio baudžiamojo įsakymo, ir šis terminas skaičiuojamas nuo jo įteikimo įgaliotiniui. Pasibaigus šiam terminui jis įsiteisėja.
- 65 Siekiant atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą, nereikia išdėstyti nuomonės dėl tokio dviejų savaičių naikinamojo termino tinkamumo, tačiau svarbu pažymėti, kad tiek atsižvelgiant į tikslą užtikrinti, kad kaltinamasis galėtų pasiruošti gynybai, tiek remiantis būtinybe išvengti kaltinamųjų, kurių gyvenamoji vieta patenka į atitinkamo nacionalinio įstatymo taikymo sritį, ir kaltinamųjų, kurių gyvenamoji vieta į tokią taikymo sritį nepatenka, dėl ko jie turi paskirti įgaliotinį įteikiamiems teismo dokumentams priimti, diskriminacijos, reikalaujama, kad kaltinamasis galėtų pasinaudoti visu šiuo terminu.
- 66 Taigi, jeigu dviejų savaičių terminas pagrindinėje byloje būtų skaičiuojamas nuo tada, kai kaltinamasis iš tikrųjų sužino apie baudžiamąjį įsakymą, kuriuo jam pranešama apie kaltinimus, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2012/13 6 straipsnį, būtų užtikrina, kad šis asmuo gali pasinaudoti visu šiuo terminu.
- 67 Tačiau jeigu, kaip yra nagrinėjamu atveju, minėto termino eiga prasideda baudžiamąjį įsakymą įteikus kaltinamojo asmens įgaliotiniui, kaltinamasis galėtų veiksmingai pasinaudoti teise į gynybą, o procesas būtų teisingas tik jeigu kaltinamasis galėtų pasinaudoti visu šiuo terminu, t. y. jeigu jo terminas nesutrumpėtų laiko tarpu, kuris reikalingas įgaliotiniui perduoti baudžiamąjį įsakymą jo adresatui.
- 68 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti taip: Direktyvos 2012/13 2 straipsnis, 3 straipsnio 1 dalies c punktas ir 6 straipsnio 1 ir 3 dalys aiškintini taip, kad jiems neprieštarauja valstybės narės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos vykstant

baudžiamajam procesui toje valstybėje narėje negyvenantis kaltinamasis įpareigojamas paskirti įgaliotinį, kuriam būtų įteiktas dėl jo priimtas baudžiamasis įsakymas, jeigu šis asmuo iš tikrųjų gali pasinaudoti visu terminu, nustatytu prieštaravimui dėl minėto baudžiamojo įsakymo pareikšti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- ⁶⁹ Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/64/ES dėl teisės į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese 1–3 straipsniai aiškintini taip, kad pagal juos nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos baudžiamajame procese asmeniui, dėl kurio priimtas teismo baudžiamasis įsakymas, prieštaravimą raštu dėl šio įsakymo leidžiama pateikti tik proceso kalba, nors šis asmuo jos nemoka, jeigu, vadovaudamosi šios direktyvos 3 straipsnio 3 dalimi, kompetentingos institucijos, atsižvelgdamos į atitinkamą procesą ir bylos aplinkybes, nemano, kad toks prieštaravimas yra esminis dokumentas.**
- 2. 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/13/ES dėl teisės į informaciją baudžiamajame procese 2 straipsnis, 3 straipsnio 1 dalies c punktas ir 6 straipsnio 1 ir 3 dalys aiškintini taip, kad jiems neprieštarauja valstybės narės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos vykstant baudžiamajam procesui toje valstybėje narėje negyvenantis kaltinamasis įpareigojamas paskirti įgaliotinį, kuriam būtų įteiktas dėl jo priimtas baudžiamasis įsakymas, jeigu šis asmuo iš tikrųjų gali pasinaudoti visu terminu, nustatytu prieštaravimui dėl minėto baudžiamojo įsakymo pareikšti.**

Parašai.